

«Το εθνοκεντρικό σχολείο εμποδίζει τη συνύπαρξη των ετεροτήτων»

Συνέντευξη της Θάλειας Δραγώνα στην Αυγή

Στοχοποιηθήκατε από τη δεξιά και ακροδεξιούς κύκλους ως... "μίσμα" για τις επιστημονικές σας απόψεις περί εθνοκεντρισμού στην εκπαίδευση. Τι είναι αυτό που ενοχλεί και ζητούν την απομάκρυνσή σας για να μη... μολύνετε τους ελληνόπαιδες όπου γης;

Η συκοφαντική αυτή εκστρατεία δεν αφορά το πρόσωπό μου. Φαίνεται ότι το ΛΑΟΣ εκτιμά ότι έτσι θα κερδίσει πόντους της άκρας δεξιάς σε στιγμές δύσκολες. Πάντως, με δεδομένη την κρίση των ιδεολογιών της εποχής μας ενδέχεται να επηρεάσει αθώους πολίτες που πιστεύουν ό,τι ακούν ή διαβάζουν, ώστε να προκαλέσει το φόβο και να καλλιεργήσει την ξеноφοβία και τον αντιευρωπαϊσμό.

Πώς "εκφράζεται" το εθνοκεντρικό σχολείο;

Είναι σχολείο του απομονωτισμού, εμποδίζει τη συνύπαρξη των διαφορών κάθε είδους, και όχι μόνο τη συνύπαρξη με μαθητές αλλόγλωσσους ή/και αλλόθρησκους και με καταγωγή από άλλες χώρες, αλλά όλες τις ετερότητες από το φύλο έως την αναπηρία. Είναι σχολείο σε όλα δογματικό. Δηλαδή, μεταδίδει μια στατική και για πάντα δεδομένη «αλήθεια» και εξετάζει στη συνέχεια τους μαθητές αν την έμαθαν, πράγμα τελείως αντίθετο με την εξοικείωση του τι είναι επιστημονική γνώση, που βρίσκεται σε συνεχή κίνηση και αλλαγή. Δεν προτρέπει στην έρευνα με βάση δεδομένα και -κάτι πολύ σημαντικό για την εποχή της «μαζικής πληροφόρησης»- δεν αναπτύσσει στα παιδιά την ικανότητα να επιλέγουν ανάμεσα στις πληροφορίες με τις οποίες βομβαρδίζονται και να κρίνουν την καταλληλότητά τους. Αξιολογεί τους λαούς και πολιτισμούς με βάση το αυθαίρετο στερεότυπο του ρατσισμού, το οποίο άλλωστε έχει προέλευση την ιδεολογία της αποικιοκρατίας και υποτιμάει τη λεγόμενη «ανατολή» και το λεγόμενο «νότο», δηλαδή υποτιμάει και μέρος της ελληνικής κοινωνίας, κουλτούρας και ταυτότητας.

Στο βιβλίο σας "Τι είν' η πατρίδα μας", διατυπώνετε την άποψη ότι ο εθνοκεντρισμός δεν βοηθά στη συγκρότηση μιας ανθεκτικής εθνικής ταυτότητας. Μπορείτε να μας το εξηγήσετε;

Κατ' αρχάς να σημειώσω ότι το βιβλίο «Τι είν' η πατρίδα μας: Εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση» είναι συλλογικό έργο, βασίζεται σε δύο έρευνες και κυκλοφόρησε πριν 12 χρόνια. Ο εθνοκεντρισμός είναι, σε όλες τις χώρες, αξιολόγηση με βάση μύθους που άρα εμποδίζουν την εθνική αυτογνωσία. Η αξιολόγηση των «άλλων» που περιέχει η εθνοκεντρική ιδεολογία είναι εξίσου κατασκευασμένη. Καλλιεργεί έτσι μια εθνική ταυτότητα ανασφαλής, άρα αμυντική και στη συνέχεια αναπόφευκτα ξενοφοβική και ανίκανη να αντιμετωπίσει τόσο τα προβλήματα με γειτονικές χώρες και τα ευρωπαϊκά δεδομένα όσο και την παρουσία μεταναστών.

Από συναδέλφους σας διατυπώνεται η άποψη, με αφορμή το βιβλίο της κ. Ρεπούση, ότι είναι άλλο θέμα να... "σκουπίσουμε" το αίμα από τις σελίδες της Ιστορίας και άλλο να "εξαφανίσουμε" τις συγκρούσεις. Πώς απαντάτε σ' αυτή την άποψη;

Δεν θέλω να σχολιάσω γενικόλογους αφορισμούς και ειδικότερα για ένα επιστημονικό αντικείμενο που δεν είναι το δικό μου. Ας δούμε όμως πώς αντιμετωπίσαν το ερώτημα άλλες χώρες. Από το 1947 Γάλλοι και Γερμανοί συνεργάστηκαν και βασανίστηκαν για να καταλήξουν μετά από μισό αιώνα σε μια κοινή αφήγηση της ιστορίας του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Δεν το έλυσαν με την πολιτική ορθότητα της απάλειψης των συγκρούσεων αλλά με την προσπάθεια ιστορικοποίησης, δηλαδή ορθολογικής κατανόησης των τραγικών γεγονότων στον εκατέρωθεν ιστορικό τους χρόνο και χώρο. Ισονομία και αρμονική ένταξη.

Πώς μεταφράζεται πρακτικά η επαναδιαπραγμάτευση του ερωτήματος "Τι είν' η πατρίδα μας";

Κανένας στον κόσμο δεν ζει χωρίς την αίσθηση του ανήκειν, πόσο μάλλον κάποιος που έχει πίσω του τόσο βαριά ιστορία. Στη σημερινή εποχή, όμως, οι μεγαλοστομίες δεν οδηγούν πουθενά. Χρειαζόμαστε ένα σχολείο που να καλλιεργεί την εθνική αυτογνωσία, ώστε να διαμορφώνει στις νέες γενιές μια εθνική ταυτότητα επαρκώς ισχυρή ώστε να μην αισθάνονται οι φορείς της απειλή, επαρκώς θετική ώστε να καλλιεργεί την πρόθεση συμμετοχής στα κοινά για την πρόοδο της χώρας και τη βελτίωση των αρνητικών κοινωνικών δεδομένων, τέλος επαρκώς ασφαλή και ανεκτική ώστε να μπορούν οι φορείς της να συμβάλλουν στην αρμονική ενσωμάτωση των μεταναστών και στην ευρωπαϊκή συνεργασία για την Ευρώπη των λαών.

Το ιερατείο του δόγματος "πατρίς-θρησκεία-οικογένεια" στοχοποιεί αυτές τις ημέρες και τους μετανάστες με αφορμή το νομοσχέδιο για την ιθαγένεια. Ποια μέτρα θα λάβετε στα σχολεία για να υπάρξει στην πράξη ισονομία, να μετέχουν όλοι οι μαθητές των κοινών δημοκρατικών αξιών της κοινωνίας μας και η πολιτεία να σέβεται την πολιτισμική τους ιδιαιτερότητα;

Η υπουργός Παιδείας ετοιμάζει ευρύτερο σχέδιο για την εκπαίδευση μέσα στο οποίο βεβαίως περιέχονται -όπως και στις προγραμματικές δηλώσεις- η ουσιαστική ισότητα, η πλήρης ισονομία, ο σεβασμός σε όλες τις διαφορές και ετερότητες, η αρμονική ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα όλων ανεξαιρέτως και η ανάληψη της ευθύνης για την απόκτηση των ικανοτήτων που οδηγούν στην καλή επίδοση. Δεν μπορώ όμως να προτρέξω και να ανακοινώσω συγκεκριμένα τα σχέδια του υπουργείου.

Βρίσκεστε υπεύθυνη μιας Ειδικής Γραμματείας με αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, την εκπαίδευση των παιδιών της μειονότητας στη Θράκη. Εσείς έχετε παρελθόν σε αυτό το αντικείμενο;

Ομολογώ ότι είναι συγκινητικό για μένα που θα ασχοληθώ, ανάμεσα στ' άλλα, με το ίδιο αντικείμενο για το οποίο έχω αναλώσει μεγάλο μέρος της ζωής μου, μέχρι την εκλογή μου στο κοινοβούλιο. Ενδεχομένως γι' αυτό και ο πρωθυπουργός μου ανέθεσε αυτή τη θέση. Η ενασχόλησή μου με την εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη είναι έργο ζωής. Έχουν εμπλακεί από το 1997 δεκάδες ειδικοί από σχεδόν όλα τα πανεπιστήμια της χώρας και εκατοντάδες συνεργάτες τόσο της πλειονότητας όσο και της μειονότητας. Έχουν παραχθεί σημαντικά αποτελέσματα για την ένταξη της μειονότητας στην ελληνική κοινωνία μέσα από το δρόμο της εκπαίδευσης. Η σχολική διαρροή των παιδιών της μειονότητας από την υποχρεωτική εκπαίδευση, αν και ακόμη υψηλή σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, έπεσε από το 2000 έως το 2006 στο μισό (από το 65% μειώθηκε σε 30%) και η πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσα σε 10 χρόνια τετραπλασιάστηκε. Όσοι ξέρουν από εκπαίδευση γνωρίζουν ότι τα εκπαιδευτικά δεδομένα αλλάζουν πολύ αργά και ότι αυτοί οι ρυθμοί είναι εντυπωσιακοί...

Πηγή: «Αυγή», 10/1/2010